

SKALNIČKÁŘŮV ROK

Klubový zpravodaj

číslo 54 (2-2006)

OBSAH

NAŠE AKCE:

Přednášky a členské schůze	
Výstava 2006	
Burzy rostlin 2006	
Výměna semen	

PĚSTITELSTVÍ:

Dostaveníčko s hořci II. (<i>O.Navrátil</i>)	
Tri vd'áčné skalničky z rodov <i>Carduncellus</i> , <i>Centaurea</i> a <i>Cirsium</i> (<i>R.Roth</i>)	
Paronychia jako náhrada trávniku (<i>K.Rozehnal</i>)	

CO NÁS ZAJÍMÁ:

Knihovnička skalničkáře	
Arboreta v okolí Brna	

INFORMACE Z KLUBU:

Z členské základny	
Drobné zprávy a informace	
Inzerce	
Kalendář akcí klubu v 2.pololetí 2006	
Členové výboru Klubu skalničkářů Brno 2006-2008	

NAŠE AKCE

PŘEDNÁŠKY A ČLENSKÉ SCHŮZE

Scházíme se v sále na Křenové ulici 67 ve 2.poschodí, vždy 1.čtvrtek v měsíci. Případné změny programu naleznete v klubové vývěsce na Joštové ulici „U Medvídka“. Na podzimní sérii přednášek jsme pozvali známé, zkušené a osvědčené lektory. Před zahájením přednášky budeme vybírat příspěvek na pronájem sálu ve výši 10,- na osobu. Můžete se těšit na následující zajímavé přednášky:

Čtvrtek 7.září 2006, 16:30

Zdeněk Řeháček, Hradec Králové

Za skalničkami do evropských pohoří

Prostřednictvím diapozitivů se podíváme do Řecka, Černé Hory, severní Itálie a také do Rumunska.

Čtvrtek 5.října 2006, 16:30

Jaroslav Baláž, Dolní Rožínka

Skalničky na Vysočině

Přehled a zkušenosti nejen osvědčených, ale i novějších druhů rostlin ze zahrady přednášejícího. Moderní forma přednášky s využitím dataprojektoru zajistí kvalitní projekci.

Čtvrtek 2.listopadu 2006, 16:30

Zdeněk Zvolánek, Karlík

Spárové skalky, jejich typy a rostliny

Zkušený přednášející, jehož jméno je známé i na „skalničkářském západě“ nafotil nové spárové (vrstevnaté) skalky, představí i nové kytky, které se na těchto skalkách daří.

Čtvrtek 7.prosince 2006, 16.30

Mgr. Zdeněk Samek, Ostrava

Zahrady v japonském a čínském a asijském stylu

Autor navštívil řadu zajímavých zahrad, jejichž krásu nám představí na svých diapozitivech.

Po Novém roce se sejdem na **Výroční členské schůzi**, která se uskuteční v sále na Křenové 67 v sobotu 20.ledna 2007 v 9.00 . Případná změna termínu či místa VČS bude včas oznámena na prosincové schůzi nebo na korespondenčním lístku.

VÝSTAVA 2006

Letošní výstavu jsme chystali takřkajíc na poslední chvíli. Dlouhá zima nedovolila zahájit přípravné práce již v březnu, sních totiž roztál až v jeho poslední dekádě. A to nás čekalo stěhování na nové místo v areálu Čtyřlístku. Dosavadní výstavní prostor mezi OBI a správní budovou totiž musel z větší části ustoupit výstavbě nového marketu s potravinami. Náš nový prostor pro výstavu a burzu se nacházel mezi (dnes již bývalou) hlavní příjezdovou cestou do zahradnictví Čtyřlístek a parkovištěm, který využívají hlavně návštěvníci nedaleké ZOO. V tomto prostoru bývala dříve prodejna Čtyřlístku, po jejím přestěhování pak nezpevněné parkoviště. Tento stav zde byl ještě týden před výstavou! Pilným brigádníkům

z řad našeho klubu se za tuto krátkou dobu podařilo nový výstavní prostor zušlechtit, byla sem umístěna klubová koryta, 4 nové dřevěné nádoby na exponáty, klenotnice, ve stínu dřevěné chatky vznikla hajní partie, na kterou navazovala malá vrstevnatá skalka. Do slavnostního zahájení bylo vše připraveno, výstavní porota pod vedením přítele Doležala ocenila nejkrásnější a nejzajímavější exponáty. Poté přišla jediná vada na krásu. Tři deštivé a chladné dny, kdy výstavu a především burzu skalniček navštěvovali povětšinou jen „skalní“ příznivci, kteří přicházejí každoročně a za jakéhokoliv počasí. Zbytek výstavy již probíhal za příjemného jarního počasí.

Celkem letošní výstavu navštívilo 2404 platících návštěvníků (ve skutečnosti to bylo ještě více, protože v den zahájení a po 17 hodině se vstupné nevybíralo). Navíc jednou zakoupená vstupenka platila po celou dobu výstavy, takže někteří návštěvníci se na výstavě objevili i několikrát. Hlavním důvodem jejich opakované návštěvy ale byla prodejní burza a možnost získání zajímavých rostlin, které sem někteří pěstitelé naváželi i v průběhu výstavy. Ale zpět k výstavě. Ta se dle mého názoru povedla, nakonec vyplývá to z kladných ohlasů, které se ke mně donesly. Dlouhá zima s velmi bohatou sněhovou nadílkou (teď mám na mysli hlavně Brněnsko, Blanensko a Vysočinu, odkud jsou naši věrní vystavovatelé, kterých bylo 21) způsobila, že většina rostlin dobře přezimovala a díky mírně opožděné vegetaci jsme mohli letos naaranžovat i rostliny, které bývají v tuto dobu již odkvetlé.

Děkujeme všem vystavovatelům i všem členům klubu, kteří se na přípravě a zdárném průběhu letošní výstavy podíleli.

Oceněné exponáty:

- 1) ***Celsia acaulis*** (syn. *Verbascum acaule*) - přít. Stanislav Burian, Dačice (46 bodů)
Jen 5 cm vysoká divizna se žlutými květy o průměru kolem 2 cm. Pěstuje se obtížně, je totiž značně náchylná k uhnívání v kořenovém krčku. Byla umístěna v klenotnici.
- 2) ***Polygala chamaebuxus 'Grandiflora'*** - přít. Jaroslav Baláž, Dolní Rožínka (42 bodů)
Někdy se pro ni používá i název *P. chamaebuxus var. rhodoptera*. Vystavovaná rostlina o výšce 10 cm a průměru kolem 20 cm byla v klenotnici nepřehlédnutelná. Kompaktní keříček byl doslova obalen květy zářivě karmínové barvy kombinované žlutou.
- 3) Kolekce 3 mís ***Gentiana*** - přít. Jaroslav Baláž, Dolní Rožínka (40 bodů)
Tyto ploché mísy byly umístěny na malém improvizovaném pódiu za klenotnicí. V jedné míse byla *Gentiana clusii 'Pamina'*. Tento kultivar se vyznačuje kouřově bílými květy, které mají uvnitř hnědofialové tečky. Druhá mísa byla osázena druhem *Gentiana clusii ssp. undulatifolia* (má zvlněný okraj listů). Konečně třetí mísa obsahovala hořec *Gentiana angustifolia* a dále kultivary 'Iceberg' s ledově modrými květy a 'Madame Voager' s květy ještě světleji modrými.
- 4) ***Fritillaria lutea*** - přít. Věra Fabiánková, Boskovice (39 bodů)
Krásný zlatožlutý kostkovaný řebčík, který měl minimálně 12 květů.
Soldanella montana - přít. Bohumil Martinek, Letovice (39 bodů)
Neskutečně bohatě nakvetlá dřípatka o průměru 30 cm s více než stovkou květů.
- 5) ***Gentiana pumila ssp. delphinensis*** - přít. Josef Hadač, Syrovice (38 bodů)
Drobný hořec s nápadně dlouhou květní trubkou. Tento poddruh ve skalce dobře roste (to se už ale nadá říci o základním druhu *G. pumila*). Rostlina byla umístěna v klenotnici, v době vernisáže měla 8 květů + 1 poupě.
Adonis dahurica 'Plena' - přít. Bohumil Martinek, Letovice (38 bodů)

Atraktivní plnokvětý hlaváček se žlutými květy a zelenými štětičkami uprostřed květů. Svými listy i květy má vzhledově blíže hlaváčku amurskému.

Exponáty, které se dostaly do širší nominace:

6) ***Anchusa cespitosa*** - přít. Baláž, Dolní Rožínka, 37 bodů

Pilát s úzkými, tmavě zelenými listy a sytě modrými květy s bílými středy byl umístěn v klenotnici. Pochází z Řecka. V kultuře jsou zatím v převaze rostliny, které byly sbírány v nadmořských výškách kolem 800 m, takže nejsou spolehlivě mrazuvzdorné. Evropská skalničkáři ale nezahálí, již se do kultury dostávají rostliny pocházející z nadmořských výšek kolem 2000 m, které by měly odolávat i střeoevropským zimám.

Polygonum tenuicaule (syn. *Bistorta tenuicaulis*) - přít. Martinek, Letovice, 37 bodů
Jen 5 až 10 cm vysoké rdesno původem z Japonska. Je plně zimovzdorné, ke zdárnému růstu ale potřebuje polostín a vlhkou humózní půdu. Vystavovaný exponát měl cca 15 cm v průměru a kvetl asi 40 bělavými klásky.

7) ***Ficaria valthifolia 'Plena'*** - přít. Hadač, Syrovice, 36 bodů

Atraktivní orsej s plnými zlatožlutými květy o průměru 2 cm. Celá rostlina měla asi 20 cm v průměru. Kdyby se hodnotilo o několik dní dříve, věřím, že by se dostala mezi oceněné exponáty. Teplé počasí těsně před výstavou se přece jen trošku podepsalo na jejím vzhledu.

Trillium chloropetalum 'Album' - přít. Hadač, Syrovice, 36 bodů

Atraktivní hajnička s bílými květy. U této rostliny jsem si bohužel neudělal žádnou poznámku. Její fotografii se ale pokusím dodat na naše internetové stránky www.cmail.cz/kasvo.

8) ***Sedum reflexum 'Angelina'***, **kristátní forma** - Holzbecherovi, Lelekovice, 31 bodů
Novinka v sortimentu rozchodníků.

9) ***Erigeron uncialis var. conjugans*** - přít. Hlavoň, Syrovice, 30 bodů

Pěkná miska tvaru oka nebo lodě s travertinem a třemi rostlinami zajímavého drobného turanu, který má chudobkovité květy s hnědožlutými terčí a bělavými jazykovitými květy o průměru 1 cm na nejvýše 2 cm lodyhách.

10) **Kolekce *Saxifraga Porophyllum*** (Kabschia) - přít. Illová, Boskovice, 27 bodů

Skalní výchoz v sousedství hajní partie byl osázen 35 druhy a kultivary atraktivních lomikamenů.

11) **Bonsaje** - přátelé Vlčkovi, Brno, 26 bodů

Seďm bonsajů jsme mohli obdivovat v prostoru mezi vstupem na výstavu a prodejní částí. Dominantní byla pokojová tlustice (*Crassula*), hezký byl bonsajovaný habr (*Carpinus*), kdoulovec (*Chaenomeles*) a šeřík (*Syringa meyeri 'Palibin'*).

Ostatní exponáty, které stojí za připomenutí:

Přítel Burian z Dačic vystavoval prvosenku nejmenší (*Primula minima*). V kultuře tato primulka nekvete zrovna ochotně, vystavovaný exponát měl několik květů, které ale brzy povadly. Zajímavý byl penízek *Thlaspi kurdicum* se sivozelenými listy a fialovými květy.

Přítel Rozehnal dovezl pěknou bíle kvetoucí prvosenku *Primula allionii 'Tony'*, která byla umístěna v klenotnici. Bohužel brzy odkvetla.

Přítelkyně Fabiánková z Boskovic vystavovala pěkný, zdravý exponát kruhatky *Cortusa matthioli* se 6 květními stvoly. Hezká *Tulipa pulchella 'Little Beauty'* otevřela květy až ke konci výstavy.

Přítel Hlavoň ze Syrovic dovezl tři dionýsie, všechny získaly přechodný domov v klenotnici. Farinosní *Dionysia tapetodes* byl pěkný bochánek o průměru asi 15 cm, ale bez jediného květu. *Dionysia involucrata* naopak květy nešetřila, byla zde rostlina s růžově červenými květy i její sestra s květy čistě bílými označovaná jako *Dionysia involucrata* 'Alba'.

Přítelkyně Stodůlková přinesla na výstavu několik rostlin, z nich mne zaujala sasanka se světle modrofialovými květy, pravděpodobně jde o *Anemone nemorosa* 'Robinsoniana'.

Holzbecherovi z Lelekovic zapůjčili na výstavu hned několik atraktivních „špeků“. *Dianthus webbianus* tvořil velký nepichlavý „bochan“ o průměru 15 až 20 cm. *Armeria* 'Lelekovice' je horká novinka. Tento kultivar trávničky vznikl z křížení *Armeria* 'Rosi' x *A. juniperifolia*. Tvoří kompaktní bocháňky, vyniká bohatou násadou květů, které mají světle růžovou barvu. Svou krásu předvedla hlavně ve druhé polovině výstavy. *Douglasia tridentata* tvoří pěkné bocháňky jemného vzhledu. Žluté květy jsou více ukryté v listech.

Přítel Kunc vystavoval tři velké trsy mé oblíbené pýchavy *Sesleria heufleriana*. Tato středně vysoká okrasná tráva univerzálního použití je nejhezčí právě v první polovině jara, kdy vykvetá.

Přítel Souček letos vystavoval 2 větší mísy s azalkami, které ale plně rozkvetly až po skončení výstavy. Zajímavá byla keramická miska s vertikálně umístěným travertinovým kamenem osázená netřesky.

Přítel Sedláček dovezl pěknou okrasnou jablůňku *Malus baccata*. Stromeček měl 75 cm, na začátku výstavy přitahoval pohledy svými sytě růžovými pupaty, později pěknými květy.

Přítel Baláž vystavoval dvě pěkně narostlé rostliny korsické *Morisia monanthos*, každá měla asi 15 cm v průměru. *Orchis quadripunctata* byl letos na výstavě jediným zástupcem orchidejí. Devět stvolů neslo růžové nebo bílé květy. Jak morisie, tak vstavač byly umístěny v klenotnici.

Já jsem dovezl brčál větší *Vinca major*, který jsme naaranžovali hned vedle klasického barvínku *Vinca minor*, aby návštěvníci mohli tyto dva druhy vzájemně porovnávat. *Vinca major* má mnohem větší květy i listy. Pokud ale není v zimě snůh, tak hůře zimuje. Existuje ale poddruh z Balkánu *Vinca major ssp.hirsuta*, který je zcela odolný a vhodný na porůstání suchých kamenitých svahů. Bílá *Lewisia tweedyi* našla uplatnění v nové bedně mezi ostatními druhy tohoto skalničkářsky atraktivního rodu. *Smilacina racemosa* měla na naší výstavě premiéru. Jedná se o severoamerickou hajničku vzrůstem a listem podobnou kokoříku. Krémová květenství jsou ale v letech na koncích lodyh. Později na rostlině vyrůstají plody, které jsou jedlé, ale ve větším množství projímavé. No, všechno ochutnávat nemusíme... Z výsevu se mi povedla hříčka přírody - kristátní forma *Saxifraga grisebachii* 'Wisley'. Mohli jste ji vidět v klenotnici.

Netřesky jsou vděčné a nenáročné rostliny, dají se aranžovat do nádob, líbila se mi miska s drobnými netřesky od přítele Nedělky. Může se z nich sestavit pěkná sbírka. Takovou „menší“ má přítel Škorpil, který na výstavu dovezl 70 odrůd.

Na závěr ještě několik poznámek k novým pravidlům hodnocení exponátů, která jsme letos uvedli do praxe.

1. Hodnocení provádí výstavní komise v počtu minimálně 3 členů (ideální stav je 5 členů, což byl letošní případ).
2. Komise společně projde areál, vybere a sepíše exponáty-kandidáty na ocenění. Zaznamenává se při tom každý navržený exponát. Na navržení není třeba názorové shody více členů komise.
3. Vlastní hodnocení provádí každý člen komise zvlášť na jednotný formulář.
4. Při hodnocení se exponát posuzuje s ohledem na 5 kritérií:

- * všeobecná atraktivnost vzhledu (stačí laický pohled)
 - * stav rostliny (velikost, celkový zdravotní stav)
 - * obtížnost pěstování
 - * zda jde o novou, dosud málo pěstovanou rostlinu?
 - * načasování květu na dobu výstavy
5. Pro jednotlivá kritéria se používá třístupňový bodový systém:
 - * 0 = nesplňuje kritérium
 - * 1 = střední stav, nechci nebo nemohu hodnotit (např. nemohu posoudit obtížnost pěstování, jde o můj vlastní exponát apod.)
 - * 2 = splňuje kritérium
 6. Exponát tedy může dostat od jednoho člena poroty maximálně 10 bodů.
 7. Po odevzdání hodnotících lístků sečte předseda výstavní komise body a sestaví pořadí exponátů.
 8. Poté musí komise rozhodnout, kolik exponátů bude oceněno. Každý rok nemusí jít o stejný počet. Dá se ale vycházet z obvyklého počtu 7 oceněných exponátů a podle aktuálních okolností počet snížit nebo zvýšit.
 9. O změně počtu oceněných exponátů je nutné hlasovat. Každý člen poroty má jeden hlas. V případě rovnosti hlasů (u sudého počtu členů komise) rozhoduje předseda výstavní komise.
 10. Tento systém umožňuje vyhlášovat výsledky podle pořadí.

BURZY ROSTLIN 2006

Jarní prodejní burza rostlin byla letos bohatě zásobena rostlinami, potěšila nás přítomnost řady vzácných a atraktivních druhů. K mání byla například *Primula minima*, 4 druhy *Trillium* včetně červeného, *Physoplexis comosa*, *Lewisia tweedyi*, několik druhů hořců aj. V září ještě pořádáme podzimní burzu, kde návštěvníci také naleznou široký sortiment skalniček, okrasných travin, hojná bývá nabídka cibulovin.

Podzimní burza rostlin se uskuteční v září 2006.

Příjem zboží:	čtvrtek	14.9.	12-18 h
Prodej:	pátek	15.9.	9-18 h
	sobota	16.9.	9-18 h
	neděle	17.9.	9-17 h
Likvidace:	neděle	17.9.	17-18 h

VÝMĚNA SEMEN

Dobře vyčištěná a správně označená semena spolu s čitelným, abecedně řazeným seznamem darovaných semen zasílejte, na adresu:

Dr. Vít Hrabě, Klíny 63, 615 00 Brno.

Uzávěrka příjmu semen do akce je 2.11.2006, kdy semena můžete ještě odevzdat osobně na členské schůzi. Vyhotovený seznam semen budeme automaticky zasílat pouze dárcům, ostatním zájemcům jen na požádání. Máte-li e-mailovou adresu, prosíme o její sdělení.

PĚSTITELSTVÍ

Dostaveníčko s hořci II.

Motto: Jestliže právě čtete tyto řádky, znamená to, že jste po mém prvním literárním výtvaru nenašli dostatek energie k sepsání protestní petice, nebo možnost, že autor, v tomto případě já, má hroší kůži...

Pokud jste se s touto skutečností dokázali vyrovnat, vydejme se společně znovu do světa hor, po stopách dalších zástupců jedinečného rodu *Gentiana*...

Své putování začneme překvapivě doma „za pecí“, na našich zahradách. Ve skalkách, korytech, nádobách či jen tak v záhoně patří k nejnápadnějším a zároveň nejzodbnějším rostlinám hořce sekce *Thylacites*. Bývají to často kříženci různých botanických druhů. Jejich nespornou předností je dobrá přizpůsobivost podmínkám, jaké jsme schopni jim poskytnout. Velmi dobře prosperují v obyčejné zahradní zemině a při troše štěstí i parádně zakvetou. Nemusí se to podařit hned napoprvé. Občas je potřeba trochu experimentovat a přesazovat lenivou kytku tak dlouho, až se jí nové bydliště zalíbí. Kultivary se většinou spokojí s těžší, mírně vlhkou, humusovitou půdou na dostatečně osluněném stanovišti. S vlhkostí a zaléváním to však není nutné přehánět, rostliny pak sice bujně rostou, ale kvetou mizerně, nebo vůbec. Téměř všem botanickým druhům sekce *Thylacites* přemokření naopak neprospívá, může dojít k jejich uhnutí nebo napadení houbovými chorobami.

Zato rozumné přihnojení přírodním hnojivem nemůže uškodit. Vysvětlení je prosté. Na horských loukách se běžně setkáváme s volně se pohybujícími hospodářskými zvířaty. Jednou při výšlapu na „třítisícovku“ v Tyrolských Alpách jsem zažil pozoruhodnou situaci. Když jsem chtěl zdolat pár posledních výškových metrů, přiřítlo se z kamenitého vrcholu stádo ovcí a málem mne ušlapaly i s batohem. Jejich trusu tam bylo více než zeleně, ale veliké bochany hořců svítily oslnivou modří.

Kultivarů *Gentiana acaulis* je celá řada, občas mají úplně stejné rostliny více názvů, nebo se liší jen drobnými odchylkami. Při výsevu semen z bíle zbarvených rostlin vzniká mnoho nových, často velice podobných sort. Pokud se nepokusíme vyčlenit několik opravdu vyjimečných, výrazně se odlišujících jedinců a nebudeme dále množit pouze vegetativně, můžeme se časem těšit na pořádný zmatek.

Tímto názorem ale rozhodně nechci nikoho odradit od výsevů. Jednak můžeme touto cestou získat úžasné, někdy neopakovatelné novinky a navíc jen málo situací vyvolá v zapáleném skalničkáři takovou radost a pocit štěstí, jako zjištění, že „už to začalo“ a ze semínka vyrašil nový život. Při výsevech všech hořců se mi osvědčilo vysévat semena ihned po uzrání, nejlépe již v září, případně v říjnu. Pro zdárné vyklíčení potřebují tyto rostliny několikaměsíční období s kolísavými teplotami kolem 0°C. Většina druhů navíc drží klíčivost více let a typické je pro ně tzv. přeléhávání. Např. *Gentiana oschtenica* zcela spolehlivě klíčí druhým rokem po výsevu, avšak hořce mohou vyklíčit i po delší době. Kdysi jsem po dvou letech zlikvidoval výsev *G. punctata*, po 4 letech pak vyrašilo několik rostlinek ze semen vysypaných do škvíry mezi kameny ve skalce. Pro mladé klíčence je největším nepřítelem přímé sluneční světlo, nebezpečné je především prudké jarní slunce. Rozepisovat se podrobněji o metodách výsadby a pěstebních substrátech by bylo v odborném časopise asi ztrátou času. Všichni máte pravděpodobně své osvědčené a „naprosto spolehlivé“ finty „jak na to“. Přesto doporučuji k prostudování článek pana Baláže z časopisu *Skalničky* č.2/2004.

Mezi kulturními výpěstky hořců sekce *Thylacites* jsem si oblíbil dva kultivary, o kterých bych se chtěl zmínit podrobněji.

Gentiana x acaulis 'Alba' je pravděpodobně kříženec *G.angustifolia* a *G.dinarica* nebo *G.kochiana*. Květ je středně velký, souměrně zvonkovitý, bílý, v hrdle nazelenalý, na stopce dlouhé 1 až 4 cm. Korunní trubka má jemně nažloutlý nádech. Listy jsou sytě až světle zelené, vejčité až široce kopinaté, dlouhé do 4 cm a široké až 1,5 cm. Rostlina je na stanoviště nenáročná, roste dobře na slunci i v polostínu a bohatě kvete. Množení je snadné, protože podzemními kořenovými výhony se šíří kolem matečnice a nově vyrašené růžice listů s kořínkem můžeme snadno oddělit a nahrnovat. Na rozdíl od některých raritně zbarvených botanických druhů je tato rostlina dlouhověká a rozrůstá se do bujného polštáře. Dělením starších trsů dosáhneme zvýšení květoschopnosti. Zralá semena nevytváří ochotně. Semeníky za chladného a deštivého počasí podléhají plísním.

Gentiana x acaulis 'Glandulosa Alba' - tento kultivar jsem získal před mnoha lety pod tímto názvem od manželů Šťáskových z Dobrušky a lze jej popsat jediným slovem - excelentní! Vznikl zřejmě křížením *G.kochiana*. Má mohutné, pevné, lesklé, do 6 cm dlouhé a až 2,5 cm široké, na konci tupě zaoblené až mírně zašpičatělé, světle až sytě zelené listy. Korunní trubka je zevně slabě nažloutlá, uvnitř jemně nazelenalá. Květy na krátkých stopkách jsou čistě bílé, v hrdle tmavě zelené, obrovité. Průměr květu s rozevřenými korunními cípy činí až 7 cm! Rostliny tvoří volné trsy, lodyhy se větví a přitom obrůstají novými listovými růžicemi. Libuje si na nepříliš osluněném stanovišti (slunce jen dopoledne a navečer), v humusovité půdě s rašelinou a jílovitou příměsí, stále mírně vlhké, v zápoji s jinými podobně vysokými skalničkami. Množí se řízkováním, nezakořeňuje však příliš spolehlivě. Nejvhodnějším obdobím je časné jaro. Dělení je v podstatě znemožněno kompaktním keříčkovitým vzrůstem z jednoho silného kořene. Efektivnější metodou by mohlo být hřížení nadzemních částí přisypáním hlinito-šterkovitého substrátu. Hořec však není vitální. Po asi 10 letech má moje rostlina průměr necelých 10 cm. Pokud jste tak jako já propadli kouzlu hořců sekce *Thylacites*, jistě jste také zatoužili mít na své zahradě jejich botanické druhy. Některé si přiblížíme.

Gentiana angustifolia roste v Pyrenejích, západních Alpách a na Balkáně. Jeho bílo-modravá přírodní forma, kterou jsem sehnal před asi 15 lety pod názvem '**Albescens**' je zřejmě generativním rodičem nejružnějších kultivarů. Většina z nich je charakteristická vitálním růstem a velkými květy. U nás jsou nejznámější světle modrá '**Pallida**', ledově modravý '**Iceberg**' a bílo-zelenavá '**Alba**'. V Německu je nabízeno několik sort odlišujících se v odstínu bílo-modré barvy a také přírodních forem z různých horských oblastí Evropy.

Pro mne je tento botanický druh spojen s člověkem, u kterého se snoubilo slovní spojení „zelené prsty“ s podobným přízviskem „zlaté srdce“. Zapálený skalničkář, mnoholetý člen výboru ostravského klubu, skromný, příjemný člověk a můj soused z ulice, pan Erich Lunda, odešel ve věku nedožitých 82 let v lednu 2006 tam, odkud již není návratu. Zůstala spousta vzpomínek a darovaná rostlinka *Gentiana angustifolia 'Alba'*. Z tisícovky semenáčů vyrostla tato jediným flíčkem neposkvrněná, zářivě sněhobílá, překrásná památka na kamaráda, který celý život zasvětil svému koníčku. Opatrným řízkováním se pokusím docílit toho, aby tu s námi zůstal navždy...

Gentiana clusii je vápnomilný druh obývajících v Evropě široký areál. Je znám mnoha barevnými variantami a řadou místních forem. Květy běžně zbarvené v různých odstínech modré mohou být také světle až tmavě žluté, fialové, jemně narůžovělé až tmavě červenofialové či špinavě šedé, případně bílozelené i čistě bílé.

Zajímavý je hořec Clusiův z Julských Alp. Na horských loukách, kamenitých holích i v suti jej můžeme pozorovat ve velkém množství, např. v dolině Vrata pod severní stěnou Triglavu. Trsovité růžice jsou tvořeny dlouhými, ostře zašpičatělými, lesklými, temně zelenými, neobyčejně úzkými listy, jež svým tvarem poněkud připomínají jiný nádherný slovinský hořec *Gentiana froelichii* ze sekce Frigida. Ten je však v Julských Alpách vzácný a vyskytuje se jen na několika izolovaných lokalitách. Ve Slovinsku rostoucí „clusius“, ač není tak vyjímečný, aby mohl být popsán jako samostatný poddruh nominální formy, je natolik ozdobný a solidně rostoucí, že by neměl chybět na našich zahradách.

Gentiana clusii ssp.rochelii je značně rozšířená v zemi našich východních sousedů, na Slovensku. Vyznačuje se delšími, kopinatými, matně šedozelenými listy. Hojná je v západních Tatrách, kriváňské Malé Fatře, na Velkém Choči a roste i v dalších pohořích na půdách s vápencovým podkladem. Květy hořců jsou neuvěřitelně citlivé na výkyvy teplot. Při poklesu teploty pod 8°C se koruny květů během krátké chvíle uzavřou. Opylování provádějí čmeláci. Tito sympatičtí „chundelatí bručouni“ nám někdy připraví nepříjemné překvapení, když ve snaze dostat se k pylu, doslova sežerou poupata hořců ještě před rozkvetem.

Trs hořce Clusiova ssp.rochelii o průměru asi 15 cm pěstují bez přesazování v těžší půdě s přidavkem drceného dolomitického vápence, na vlhčím, plně osluněném stanovišti, již déle než 18 let. Kvete každoročně a za příznivých povětrnostních podmínek na podzim remontuje. Pro bohatší kvetení by však zřejmě potřeboval rozdělit. V případě trvalého zastínění rostliny nekvetou, ztrácejí svůj kompaktní habitus a postupně hynou.

Gentiana clusii ssp.undulatifolia - těžištěm výskytu tohoto hořce jsou Bergamské Alpy, jižní Dolomity, můžeme jej však najít i v jiných částech tohoto pohoří, např. na Monte Cristallu či v přírodním parku Puéz. Jak již název napovídá, vyznačuje se silně zvlněnými listy. Tyto jsou hustě stěsnány do kompaktních trsů. Je to krásná rostlinka s téměř přisedlými květy. Na skalkách je sice trochu choulostivější, ale ne nepěstovatelná. Má ráda drenážované, mírně vlhké štěrbinny v kamenech nebo travertinu a nepřímé slunce. Při výsevu semen z přírodních lokalit si udržuje většinou svůj původní vzhled. Mezi množstvím modrých květin občas nalezneme jedince zbarvené v úchvatných fialových odstínech. Zde je pravděpodobně možné najít původ kultivaru *G.clusii* 'Tamino'.

Gentiana clusii var. costei - v naší brněnské výměně semen se objevila díky Ing.Plocarovi semena tohoto neobvyklého pyrenejského hořce. Osobní zkušenost s ním zatím nemám, proto mi nezbyvá říci: „budeme se těšit“.

Gentiana kochiana (syn. *Ciminalis acaulis*) roste roztroušeně v Pyrenejích, Alpách, Karpatech a na Balkáně převážně na kyselých, těžších půdách na loukách a pastvinách většinou v nadmořské výšce nad 1000 m.n.m. Rostlina vysoká do 10 cm má měkké, široce eliptické, světle až tmavě zelené, na konci zaoblené listy a téměř přisedlé květy. Koruna je široce zvonkovitá, temně až oblohově modrá, vzácně bílá, uvnitř zelené tečky. Vzhledem k rozsáhlému areálu výskytu se mohou rostliny z jednotlivých lokalit různě odlišovat. Hořec je schopen osídlit sebemenší ostrůvky kyselé půdy ve vápencových oblastech. Například v Dolomitech nedaleko Cortina d'Ampezzo na Passo Falzarego se *G.kochiana* běžně vyskytuje v hlubší humusovité zemině na loučkách mezi klečí. Složení půdy a její kyselost se zde střídá na několika metrech a dochází k častému křížení s *Gentiana clusii*, která je zde rovněž hojná. Variabilita kříženců je úžasná ve tvaru olistění, květů a částečně i v barvě.

Hořec Kochův je mezi „acaulisy“ pravděpodobně nejvíce závislý na vlhkém stanovišti. Pro zdárné pěstování a zejména kvetení nepotřebuje mnoho slunce ani spodní drenáž. Výsadba pod vzrostlým stromem mu neuškodí z důvodu přehnaného zastínění, ale zejména

pro nedostatek vláhy. Větve zadrží dešťové kapky, znemožní přístup ranní rosy a kořeny stromů vysají vodu z půdy. Naopak umístění na trvale suchém místě na slunci je pro tento druh zničující. I v nadmořské výšce kolem 800 m dochází ke žloutnutí a zasychání listů a v případě letní bouře k podpaření rostlin a následnému uhnití v kořenovém krčku.

Před několika lety jsem pěstoval bílou variantu tohoto hořce. Byla to krásná květina s velkými, baňatě zvoncovitými, téměř přisedlými květy. Korunní plátky byly téměř srdčité, mléčně bílé, hrdlo temně zelené a uvnitř zelené tečky uspořádané do proužků. Silně stěsnaný vzrůst bez postranních přírůstků znemožňoval dělení a rovněž řízkování bylo problematické, neboť hrozilo poškození matečnice. Ačkoliv každoročně kvetl, nedocházelo k vytvoření výsevu schopných semen. Po několika letech bez přesazení se hořec zachoval podobně jako *Gentiana farerii* či *G.frigida*. Zeslábl, zdegeneroval a odešel...

Hořec Kochův byl ještě před asi 20 lety, tedy relativně nedávno, největším botanickým skvostem Moravskoslezských Beskyd. Na chráněném nalezišti „Pod Lukšincem“ na úpatí Lysé hory bylo možno zhlédnout na louce o ploše 1 hektaru až 600 květů. Bohužel v 80. letech přestalo být naleziště střeženo a během 5 let byly všechny rostliny vyrýpany tzv. „přáteli či kolegy“. V současnosti je druh na stanovišti pravděpodobně vyhuben. Tento smutný příklad by měl být pro nás varovným mementem, abychom si uvědomovali, že nešetrným sběrem můžeme na lokalitě způsobit někdy nenapravitelnou škodu. Při jiném úhlu pohledu pak nezbyvá než doufat, že mezi nenechavci byl zkušený pěstitel, kterému se rostlinu podařilo zachovat. Mohlo by to znamenat záchranu ztracené formy nádherného, kriticky ohroženého druhu a snad i jeho následnou reintrodukcí na původní místa výskytu.

Gentiana ligustica - v Maritimských, Ligurských Alpách a severních Apeninách můžeme narazit na tento nepříliš často pěstovaný druh sekce *Thylacites*. Vytváří kompaktní růžice souměrně vejčitých, světle až sytě zelených listů, někdy zprohýbaných od okraje k podélné středové ose. Květy nepříliš velké na krátkých stopkách, krásně zbarvené. Koruna většinou temně azurově modrá, v jícnu žlutavá se zelenými tečkami, uvnitř korunní trubky je bělavý s modrými tečkami a proužky. V přírodě roste na vápencích. Rostlina je zřejmě značně odolná, jeden exemplář pěstuji v humusovité půdě na malé, celodenně osluněné plošince na jižním svahu. V pozdním létě a na podzim zde někdy bývá totální sucho. „Právě jsem si uvědomil, že mám asi sadistické sklony“...!

Složitými cestami se ke mně dostal od německé firmy „Staudenshop Peters“ hořec ***Gentiana occidentalis var. aragonensis***. Rostlina vytváří husté stěsnané polštáře z temně zelených, souměrných, vejčitých, mírně zašpičatělých až tupých listů. Je vysoká do 10 cm. Lodyhy nesou velké, jednotlivé květy s úzkými korunními trubkami a přehnutými korunními plátky. Koruny jsou tmavě až azurově modré. Světlá barva z jícnu přechází až na korunu a vytváří v hrdle iluzi bílé hvězdy. Množení je možné dělením i řízkováním. Pro svůj nízký a kompaktní vzrůst je tento hořec z jihozápadních Alp a Pyrenejí vhodný do nádob a koryt. Já jej pěstuji v umělohmotné míse ve směsi z bukové hrabanky, zahradní hlíny a vápencového štěrku se spodní i vrchní drenáží. Společnost mu zde dělají *Gentiana clusii* 'Alba', *G.angustifolia* 'Albescens' a *G.dinarica* 'Porcelan', takže ze semen, kterých vytváří dostatek, mohou vzejít neuvěřitelné „chuťovky“.

Dalšími občas pěstovanými druhy jsou ***Gentiana occidentalis***, ***Gentiana dinarica*** z hor bývalé Jugoslávie a Apeninského poloostrova a nejzaksrlejší a snad nejkrásnější ***Gentiana alpina***, pocházející ze západních Alp, Pyrenejí a španělské Sierra Nevady.

Na závěr mi prosím dovolu malý dovětek k mému minulému článku o hořcích sekce *Cyclostigma*. „Tímto se omlouvám za nesprávnou informaci nejen celé skalničkářské obci, ale

i všem obyvatelům afrického kontinentu a zejména příznivcům marocké části pohoří Atlas“. V těchto horách dosahujících nadmořské výšky přes 4000 m se na západní straně, vystavené vlhkým větrům z Atlantického oceánu, rozkládají alpské louky s mnoha nádhernými květinami. Jednou z nich je také *Gentiana penetii*, hořec ze sekce *Cyclostigma*, vzhledově se podobající hořcům *G.brachyphylla* nebo *G.orbicularis*.

Takže „hořcům zdar a acaulisům zvláště“!

Oldřich Navrátil, Ostrava

Použitá literatura:

Hořec úzkolistý a jeho barevné odchylky - Jaroslav Baláž - Skalničky č.2/2004, KS Praha
Rostliny našich hor - Jiří Soják - SPN, Praha 1983

Skalničky našich zahrad - Čestmír Böhm - SPN, Praha 1980

Alpínkářův svět - Jaroslav Doubek - Západočeské nakladatelství, Plzeň 1971

Záhada nekvetoucí *G.acaulis* - Josef Schindler - Zpravodaj ostravského KS, srpen 2000

Některé údaje převzaty z internetu.

Tri vd'ачné skalničky z rodov Carduncellus, Centaurea a Cirsium

Každý skalničár má svoje obľúbené skupiny rastlín, ktoré ho chytia viac za srdce a hneď na prvý pohľad mu padnú do oka a sú mu sympatické. Od dávna ma okúzľuje vegetácia zo suchých, slnečných stanovíšť na skalnatých a plytkých pôdach, ktorá sa rôznymi spôsobmi prispôsobuje extrémnemu prostrediu. Nachádzame tu preto spôsobom prežitia a vzhľadom odlišné byliny aké sú na tzv. bežných mezofilných biotopoch. Niektorým stačí pre svoj celý vývojový cyklus krátke obdobie jarných dažďov a na väčšinu roka sa „stratia“ len do semien, cibúľ a hlúz, ktoré čakajú na ďalšiu pravidelnú periódu dažďov. Ďalšou skupinou rastlín, ktoré odolávajú excelentným spôsobom suchu sú druhy „postihnuté“ tzv. sukulenciou. Pre skalničárku sú významné hlavne rody *Sedum*, *Sempervivum*, *Rhodiola* a *Rosularia*. Trávy majú zastúpenie takmer vo všetkých rastlinných spoločenstvách sveta a nechýbajú ani tu. Ťažko si asi možno predstaviť skalku v slnečnom a suchom prostredí bez tráv rodu *Festuca* a *Stipa*, ktoré majú veľmi tenké listy, čím si znižujú odpar vody. Rastliny z týchto stanovíšť majú širokú škálu ochrany proti suchu a slnku. Majú napr. rôzne redukované nadzemné orgány a častá je aj strieborná farba, ktorá odráža slnečné lúče. Voskový a lesklý povlak na listoch zabraňuje prílišnému odparu a rôzna vlna, pavučina a plst' na rastlinách slúžia tiež pre tento účel.

Pri pozorovaní týchto biotopov v prírode si každý všimne skupinu rastlín, ktorá akoby „nijako“ nemusela odolávať extrémnym podmienkam a keď je už na okolí všetko poznamenané letnou horúčavou tieto rastliny majú svieže, zelené listy a sú v prostredí dominantné. Bežný návštevník povie, že sú to všelijaké obyčajné bodliaky, lopúchy a pichliače. My skalničári, viac, alebo menej znalí botanici, vieme, že sú to rastliny z rodov *Carduncellus*, *Carduus*, *Carlina*, *Centaurea*, *Cirsium*, *Echinops*, *Eryngium*, *Jurinella* a pod. Dôvod prečo odolávajú suchu je ten, že majú veľmi dlhé kolovité korene, ktoré dokážu nájsť vlhkosť vo väčších hĺbkach ako iná vegetácia. Vo výsadbách skaliek sa tieto rastliny uplatňujú pre svoje väčšie rozmery a plevelnatosť len ojedinele. Nájdu sa však medzi nimi aj vhodné druhy s menším rastom, ktoré sa dobre kombinujú so suchomilnými skalničkami.

Carduncellus mitissimus je jedným z nich. V skalke ho už pestujem okolo desať rokov, ale názov som sa dozvedel len minulý rok. Dve mladé rastliny mi raz priniesol kamarát ako

„ návštevne “, čo ma potešilo. Neboli však označené a on si nevedel spomenúť na názov. Ja som sa za tie roky, čo sa rastliny pekne usadili v skalke neunúval pátrať po botanickom názve, aj keď ma to občas trochu pokúšalo. Prišlo to však náhodne, keď ma minulý rok navštívili poľskí skalničkári a priniesli mi ich peknú knihu Skalniaki, ktorú napísal Eugeniusz Radziul. Pri zbežnom prelistovaní som tam objavil fotografiu tejto pre mňa dovtedy neznámej rastliny. Ďalej sa mi už dobre pátralo a opisy zodpovedali mojim rastlinám. Semená som si už potom mohol dovoliť zaslať do výmeny semien 2005 – 2006 a preto som sa rozhodol oboznámiť čitateľov s týmto druhom, lebo v českej literatúre nie sú takmer žiadne údaje.

Rastlina je z rozsiahlej čeľade *Asteraceae* a do rodu *Carduncellus* je zaradených približne 40 druhov, ktoré majú rozšírenie v stredomorskej oblasti. *C. mitissimus* patrí medzi menšie druhy a výška v kvete nepresahuje 20 cm. Sperené listy majú trnitú špičku a vytvárajú plochú ružicu. Kvety sú v bodliakovitých úboroch modrej farby. Voľne v prírode rastie v južnom Francúzsku a severovýchodnom Španielsku na skalnatých svahoch. V skalke rastie bez problémov a najvhodnejšie umiestnenie je na šikmých políčkach, ktoré sú dobre oslnené. Uspokojí sa z bežnou záhradnou pôdou, do ktorej môžeme primiešať piesok, alebo kamennú drť. Dôležitá je drenáž, lebo neznáša premokrenie a to hlavne v zimnom období. Doplnková závlaha nie je potrebná, lebo rastlina korení dostatočne hlboko. Cez zimu ju ľahko zakrývam krytom z čečiny a vyhovuje jej snehová prikrývka, ktorá chráni rastliny pred škodlivými holomrazmi. Dobré sa kombinuje s nie veľmi drobnými rastlinami rodov *Festuca*, *Dianthus*, *Pulsatilla*, *Thymus* a hlavne *Hypericum* s ktorým má rovnaký čas kvitnutia a vynikne farebný kontrast. Na stanovišti vydrží 3 – 4 roky, ale sama sa obnovuje samovýsevom. Nie je však plevelná a semenáčov je skôr menej ako viac. Tieto exempláre sú však najvitálnejšie a dobre vyzerajú vo väčších vypuklých vankúšoch iných rastlín, kde zapadajú veľmi prirodzene. Množíme ju semenami, ktorých sa vytvorí oveľa menej cez daždivé letá a vysievame ich v jarnom termíne. Pri kontajnerovaní sa vyskytujú aj straty kôli kolovitým koreňom.

Centaurea cana je ďalšia rastlina, ktorá vyniká pekným kvetom. Pestujem ju už okolo dvadsať rokov a je tiež tak trochu tajomná čo sa týka opisov v literatúre. Krátky údaj ponúka len staršia kniha Skalnička a skalky, Čestmír Böhm z edície Delfín. Taxonomicky komplikovaný rod *Centaurea* má niekoľko stovák druhov (letničiek, dvojročiek, trvaliek) a rozšírený je v stredomorí a v Malej Ázii. V záhradách sa stretávame hlavne s mohutnejšími druhmi v trvalkových záhonoch. Skalničkársky je najviac ospevovaná a vykričaná famózna *C. achtarovii* z Bulharska. *C. cana* je v kvete vysoká len 10 cm. Listová ružica má šedé ozdobné listy a z jej stredu vyrastá krátky jednokvetý stvol zakončený veľkým úborom. Obvodové kvety v úbore majú výrazne zväčšenú rozoklanú korunku. Farba kvetov je biela a cením si neskorý čas kvitnutia (jún, júl). Vysádzame ju na plne oslnené miesta v skalke a najlepšie jej vyhovujú políčka s bežnou záhradnou zeminou so strednou vlhkosťou. Rastliny napádajú slimáky, ale dosť dobre im odoláva, lebo sa rozširuje podzemnými výhonkami. Nie však veľmi expanzívne, ale aj tak ju radšej nevysádzame medzi drobné skalničky. Rozmnožuje sa ľahko delením, ale aj napriek tomu je v skalkách málo pestovaná.

S rodom *Cirsium*, ktorý má až niekoľko sto druhov sa takmer v skalkách nestretávame, lebo sú to rastliny menej okrasné, veľké a mnohé plevelivé. Určovanie jednotlivých druhov je veľmi problematické aj kôli ľahkému kríženiu, ktoré prebieha tiež vo voľnej prírode. Na území Čiech a Slovenska rastie v prírode okolo 10 druhov, ktoré majú ďalšie poddruhy, ale hlavne veľké množstvo medzidruhových krížencov.

Cirsium acaule je jeden z mála druhov, ktorý je vhodný do výsadiel väčších skaliek. Výskyt je v Strednej Európe a jeho výška je 20 cm. Z prízemnej listovej ružice vyrastá množstvo listov, ktoré majú po okraji silno pichľavé ostne. Kvetné úbory sú jednotlivé a takmer sedia v listovej ružici. Majú peknú ružovo fialovú farbu a dlhá doba kvitnutia je od

júna do augusta. Na stanovište je nenáročný a mne sa uplatnil ako prechodový prvok zo skalky do stepnej partie spoločne s rodmi *Achillea*, *Alyssum*, *Bouteloua*, *Festuca*, *Hordeum*, *Oenothera*, *Pulsatilla*, *Sedum* a pod. Doplnkovú závlahu si nevyžaduje a skôr mu vadí trvale zamokrená pôda. Rozmnožuje sa ľahko semenom, nie je plevelný a semenáče sa objavujú len sporadicky. Tento vytrvalý druh sa v skalkách nepestuje často a skôr sa stretávame s jeho príbuzným

C. diacanthus ktorý je ale len dvojročný, vysoký až 50 cm, za to však nepríjemne pichľavý ako všetky rastliny z tohto rodu.

Ako vidíte, tak aj z rodov, ktoré majú väčšinou nevhodné druhy pre skalky sa nájde niečo zaujímavé a hlavne nenáročné, kvitnúce cez letné mesiace keď je iných kvetov v skalke málo.

Róbert Roth, Kremnica

Paronychia jako náhrada trávniku

K napsání tohoto příspěvku mě vyprovokoval článek v MF DNES, který na jaře roku 2005 popisoval náhrady trávniku. Autor uvedeného článku psal o různých rostlinách a dřevinách, které dokáží zakrýt více či méně úspěšně půdu. Byly to informace, které se již téměř sto let objevují v různých knihách a zřejmě jsou opisovány z jedné knihy do druhé. V uvedeném článku navíc nebyla vůbec zmínka o prostředí, pro které jsou jednotlivé rostliny vhodné. Přitom tam nebyla vůbec zmínka o rostlinách, které se objevily v kultuře, dejme tomu, za posledních třicet let. O jedné z těchto možných náhrad trávniku bych se proto rád zmínil.

Původně jsem potřeboval zakrýt záhon, kde rostly cibuloviny, které není nutno každý rok vyjímat. Tyto cibuloviny ztratí listy nejpozději do konce června a záhon pak po zbytek roku zeje prázdnou. Proto jsem jej osadil rostlinou, která v době, kdy jsem ji získal, patřila mezi obtížně pěstovatelné. A možná patří i dnes, ale záleží kde. Na mé zahradě, která je 315 m nad mořem uprostřed Brna a je situována k jihu, celodenně osluněna, zřejmě našla své nejoblíbenější místo. Roste dobře a plní svůj účel pokravné rostliny tak, že to již lépe nejde. Jedná se o rostlinu z Balkánu a JZ Evropy.

Paronychia kapela* a *Paronychia kapela* subsp. *serpyllifolia

Obě rostliny jsou si velmi podobné. Obě kopírují terén. Výška 3 cm. Kvetou v průběhu května. V té době obě rostliny vypadají jako stříbrný koberec. Po odkvětu je *Paronychia kapela* subsp. *serpyllifolia* sytě zelená. *Paronychia kapela* je o něco světlejší až stříbrná, což je způsobeno jemným ochlupením.

Obě rostliny se dobře množí oddělky. Ze semen jsem to nikdy nezkoušel. Po dobré zkušenosti se zakrytím cibulového záhonu jsem obě rostliny použil na zakrytí pásu zeminy mezi kameny, které tvoří jízdni pruhy pro auto. Toto nové použití je v exponované části zahrady. Po rostlinách se často šlape, vnuci po nich jezdili na trojkolce a dnes občas přejíždí na kole. Rostliny vše přežívají ve vynikající kondici. Přitom netrpí mrazem ani zimní vlhkostí.

Karel Rozehnal, Brno

CO NÁS ZAJÍMÁ

Knihovnička skalničkáře

Na tomto místě vás budeme informovat o nových knihách, které se objevily na pultech knihkupectví a které by Vás mohly zajímat.

V nakladatelství Grada letos vyšla útlá knížka (90 stránek) nazvaná **Čarověníky v naší zahradě**. Autorem je známý pěstitel okrasných dřevin Miroslav Kostelníček z Jalubí na Uherskohradištsku. V jednotlivých kapitolách je popsán původ, výskyt a vlastnosti čarověníků, způsob jejich rozmnožování a správný výběr stanoviště. Větší část knížky představuje sortiment doporučený do našich zahrad.

V loňském roce (2005) vyšel **Atlas šumavských rostlin**, autorem je Vojtěch Žíla. V knize najdeme přehled význačných biotopů, ve speciální části přehled hojných, ale i neobyčejně vzácných druhů šumavských rostlin. Autor si všímá jejich rozšíření, nutné ochrany lokalit, přidává i některé zajímavosti z jejich života. V závěru knihy najdete stručný morfologický slovník a nezbytné rejstříky českých, latinských a také německých jmen rostlin. Kniha je v tvrdých deskách, má přes 200 stránek, spoustu barevných obrázků i doplňujících pérovek.

MM

Arboreta v okolí Brna

Arboretum Křtiny

Jedním z bodů našeho letošního zájezdu po skalkách a zajímavých místech v okolí Brna bylo Arboretum Křtiny. Nachází se asi 20 km severně od Brna při silnici mezi obcemi Křtiny a Jedovnice v těsné blízkosti CHKO Moravský Kras. Na ploše 23 ha je soustředěno přes 1000 druhů dřevin z celého světa. Unikátní sbírka byla založena v letech 1928-29 profesorem A. Bayerem a nyní je určena hlavně pro výuku studentů a výzkum. Území se nachází v nadmořských výškách 450 až 520 m, geologickým podkladem je pískovec překrytý sprašovými hlínami. Na svazích nad potoční nivou, uprostřed lesních porostů, jsou vytvořeny palouky s výsadbami exotických dřevin. Nejvzácnější dřevinou je pajehličník přeslenitý (*Sciadopitys verticillata*), pocházející až z dalekého Japonska. Některé dřeviny a liány jsou patrně největší v ČR. Bohatá je kolekce vrb, kterých je zde přes 200 včetně kříženců a kultivarů. Součástí arboreta je i „bukový prales“ - ukázka druhové skladby původních lesů. Mimo dřeviny jsou zde pěkná společenstva nivních luk s řadou chráněných druhů bylin. Inspiraci možno načerpat i v četných zákoutích, která jsou doplněna více než 25 dřevěnými sochami, výtvary posluchačů univerzity (MZLU). Na jaře je atraktivní sbírka kvetoucích rododendronů a azalek, na podzim arboretum hýří pestrou paletou barev. Zájemci si mohou projít naučnou stezkou „Domácí dřeviny“, kde je shromážděno přes 140 druhů domácích dřevin. Každý druh je v terénu označen informační tabulí s českým a latinským názvem, popisem morfologie, ekologických nároků, rozšíření a případného využití, včetně mapky areálu a kresby olistěného kvetoucího nebo plodícího prýtu.

Pro veřejnost je arboretum otevřeno od června až do září každou sobotu od 10:00 do 16:00, ve dnech 30.9. až 1.10.2006 se od 9:00 do 17:00 koná den otevřených dveří. Vstupné na osobu činí 20 Kč, studenti a důchodci 10 Kč, děti do 10 let zdarma. Pro organizované zájezdy nad 20 osob je hromadné vstupné 500 Kč, včetně výkladu. Hromadné zájezdy se mohou uskutečnit po domluvě na tel. 516 428 811 nebo e-mail: slp@krtiny.cz i mimo výše

uvedenou otevírací dobu. Základní okruh trvá asi 1 hodinu. Více informací na www.slpkrtiny.cz

Arboretum Řícmanice

Leží mezi obcemi Řícmanice a Babice nad Svitavou, asi 17 km od centra Brna. I zde lze najít nádhernou přírodu s neopakovatelným pohledem do louky v srdci arboreta. Založeno bylo v 60. letech minulého století péčí docenta J.Chmelaře. Na území o rozloze 6 ha se nachází největší sbírka jehličnatých dřevin v ČR, která představuje více než 100 taxonů. Za zhlédnutí stojí jeden z největších exemplářů blahočetu čilského (*Araukaria araukana*), jenž se nachází na území ČR.

Arboretum Řícmanice je veřejnosti přístupné jednou v roce při dnech otevřených dveří, které jsou pořádány vždy ve zvolenou sobotu ve druhé polovině února. Hromadným exkurzím je vstup umožněn po předchozí domluvě po celý rok. Vstupné, telefon a e-mail viz výše. Základní prohlídkový okruh trvá cca 1 hodinu.

Arboretum Habrůvka

Nejmladší a nejmenší arboretum v areálu ŠLP Křtiny má výměru pouhých 2,5 ha. Rozprostírá se v Moravském krasu u lesní cesty Hraniční v polesí Habrůvka v komplexu lesů mezi obcemi Habrůvka a Rudice. Svým významem je unikátní, protože jako jediné ze zdejších srovnatelných zařízení se nachází na kyselém stanovišti. Tyto podmínky předpokládají výskyt i jiných dřevin, než je tomu v arboretech Křtiny a Řícmanice. Vzhledem k tomu, že Arboretum Habrůvka se stále buduje, není zatím volně přístupné veřejnosti.

Zpracováno z propagačních materiálů a Internetu

MM

INFORMACE Z KLUBU

Z členské základny

Stav k 1.1.2006	174 členů
Přírůstky	7 členů
Úbytky	15 členů
Stav k 1.7.2006	166 členů

Přírůstky:

Jílková Uršula
Polášková Drahomíra
Hájková Jana
Kubátová Jarmila
Surovec Jan
Křeček Petr

Úbytky:

Kuchařík Milan, Ing.	zemřel
Chábová Anna	na vlastní žádost
Bič Jaroslav PhDr.	na vlastní žádost
Kočentová Miroslava	na vlastní žádost
Pavlovičová Iveta	na vlastní žádost

Stanko Martin	neplnění čl. povinností
Hoskovec Ladislav	neplnění čl. povinností
Kopecký Karel	neplnění čl. povinností
Sochorová Věra	neplnění čl. povinností
Št'ásková Hana	neplnění čl. povinností
Štefanová Drahúše	neplnění čl. povinností
Tomeš Karel	neplnění čl. povinností
Trnková Jarmila	neplnění čl. povinností
Žák Ivan	neplnění čl. povinností
Žiškova Anna	neplnění čl. povinností

Obnovené členství:

Dr. Páník Kamil

Upozorňujeme všechny členy, že členské příspěvky na rok 2007 se platí od 1.1.2007 do 31.5.2007. Nezaplacení do tohoto termínu bude pokládáno za nezájem o další členství v klubu a bez dalšího upozornění vede k vyloučení.

Nejvýhodnější placení je na členských schůzích, kde si členové současně odeberou příslušný Zpravodaj.

Všichni, kteří požadují zaslání Zpravodaje poštou, musí mimo členského příspěvku (150,- Kč) zaplatit ještě poštovné (35,- Kč v ČR, 60,- Kč ve SR).

V lednovém Zpravodaji, který bude odeslán poštou, bude přiložena poštovní poukázka na zaplacení členského příspěvku a poštovného na rok 2007.

Členské příspěvky a poštovné zasílejte na adresu:

Servisová Marie
Jahodová 40
620 00 Brno
tel. 545229648

Drobné zprávy a informace

- Ve dnech 8.-10.9.2006 se čtyři zástupci našeho klubu zúčastní tradičního setkání skalničkářských organizací, které letos pořádají skalničkáři z Plzně.
- Připomínáme adresu našich internetových stránek: **www.cmail.cz/kasvo**
- Uzávěrka 55. čísla časopisu Skalničkářův rok je 14.12.2006, časopis bude k dispozici na lednové VČS.
- Pište prosím články, jejich zásoba je téměř vyčerpána. Příspěvky pošlejte na adresu: Ing.Mojmír Martan, Úvoz 7, 602 00 Brno, nebo na e-mail: **mojcom@email.cz**
- Sběratelé trvalek neboli peren, zajďte si do zahrádnictví U Fousů do Mělníka. Najdete tu rozsáhlý sortiment kakostů (*Geranium*), bohyšek (*Hosta*), denivek (*Hemerocallis*), čechrav (*Astilbe*), pomněnkovců (*Brunerra*), plicníků (*Pulmonaria*), škornic (*Epimedium*), čemeřic (*Helleborus*), barvínků (*Vinca minor*), dlužich (*Heuchera*) a jiných trvalek včetně novinek. Více na **www.ufousu.cz**
- Výstava "Podzim v arboretu" se uskuteční ve dnech 22. až 25. září 2006 v Botanické zahradě a arboretu MZLU v Brně. Otevřeno je od 9:00 do 18:00 hodin. V sobotu 23.9. a v neděli 24.9. se v 10:00 a ve 14:00 můžete zúčastnit prohlídky zahrady s

průvodcem. Vstup je horní branou od zastávky tramvaje Bieblova nebo dolní branou (možnost parkování) z Drobného ulice.

Inzerce

Přátelé Holzbecherovi otevřeli v Lelekovicích u Brna maloobchodní prodejnu, kde kromě běžného sortimentu trvalek budou ke koupi i druhy obtížněji pěstovatelné, skalničkářské speciality, méně často pěstované trvalky a okrasné trávy, ale také dřeviny (včetně konifer) vhodné do skalky. Nabízené rostliny jsou umístěny na přehledných pultech, takže se kupující nemusí ohýbat. Pro snazší orientaci zákazníků v sortimentu jsou rostliny rozděleny do sedmi skupin, dle jejich stanovištních nároků:

- 1) Stínomilné druhy pro vlhčí půdy.
- 2) Stínomilné druhy pro suchá stanoviště.
- 3) Botanické rarity - stín nebo slunce za předpokladu vyšší vlhkosti.
- 4) Slunné stanoviště - nízké druhy do skalek.
- 5) Slunné stanoviště - středně vysoké a vyšší záhonové trvalky.
- 6) Slunné a vysychavé stanoviště - jižní svahy a stepní partie.
- 7) Vodní a bažinné druhy.

Otevřeno je od jara do podzimu, ve všední dny od 10:00 do 18:00, v sobotu od 9:00 do 12:00, v neděli je zavřeno. Více na www.holzbecher.cz

Kalendář akcí klubu v 2.pololetí 2006

7. 9.	16.30	členská schůze s přednáškou (Křenová)
14. 9.	12.00-18.00	příjem rostlin na podzimní burzu a výstavu (Bystrc)
15. 9.	9.00-18.00	podzimní burza - prodej (Bystrc)
16. 9.	9.00-18.00	podzimní burza - prodej (Bystrc)
17. 9.	9.00-17.00	podzimní burza - prodej (Bystrc)
17. 9.	17.00-18.00	likvidace podzimní burzy a výstavy (Bystrc)
21. 9.	16.00-16.30	půjčování knih v klubovně (Bystrc)
5.10.	16.30	členská schůze s přednáškou (Křenová)
19.10.	16.00-16.30	půjčování knih v klubovně (Bystrc)
2.11.	16.30	členská schůze s přednáškou (Křenová) nejzazší termín předání semen do výměny
16.11.	16.00-16.30	půjčování knih v klubovně (Bystrc)
7.12.	16.30	členská schůze s přednáškou (Křenová)
14.12.	16.00-16.30	půjčování knih v klubovně (Bystrc) uzávěrka Zpravodaje č.53
20. 1.2007	9.00	výroční členská schůze (Křenová)

Nepředvídatelné události mohou způsobit změny v programu, čase i místě konání příslušných akcí.

Členové výboru Klubu skalničkářů Brno 2006 - 2008:

Jméno:	Datum narození:	Bydliště:	Telefon: e-mail:	Funkce:
Ing. Martan Mojmír	2.6.1965	Úvoz 7 602 00 Brno	543248472 728235171 zam.541421073 mojcom@email.cz	předseda klubu redakce časopisu
MUDr.Doležal Miroslav	10.7.1958	Koráb 137 666 01Tišnov	549255338 721625347 zam.517346322 miroslav.dolezal@khsbrno.cz	místopředseda klubu předseda výstavní poroty
Ing. Škorpil Miroslav	21.12.1927	Kamenomlýnská 3 603 00 Brno- Pisárky	543240820 605034400 mskorpil@email.cz	místopředseda klubu
Salzburgerová Věra	27.5.1942	Marie Majerové 15 638 00 Brno-Lesná	548522637 732522841	jednatelka
Utinková Alena	7.2.1932	Nám. SNP 31 613 00 Brno-Černá Pole	548520714	pokladní vedoucí zájezdů
Hadač Josef	15.8.1940	Syrovice 154 664 67	547229060 hadacovab@centrum.cz	vedoucí výstavní komise
Vlček Karel	24.10.1936	Chrpová 35 641 00 Brno- Žebětín	546217569 721648122	vedoucí burzy
Servisová Marie	25.2.1946	Jahodová 40 620 00 Brno- Brněnské Ivanovice	545229648 608502916	matrikářka
Merta Horymír	26.11.1951	Skoumalova 14D 621 00 Brno-Mokrá Hora	549274202 603151275	správce klubovny technická činnost hlavní aranžér výstavy
Ing.Ruttkayová Marta	13.12.1941	Šeříková 32 637 00 Brno- Jundrov	541220160	knihovna propagační činnost
Rozehnal Karel	11.12.1932	Barvičova 71 602 00 Brno	543244875 603876489 rehek@seznam.cz	propagační činnost zajištění programu členských schůzí
Šrutka Zdeněk	9.5.1930	Nálepková 112 637 00 Brno- Jundrov	541220159 776822013	předseda kontrolní komise
Bainarová Danuše	15.12.1939	Fillova 12, 638 00 Brno-Lesná	566567027	člen kontrolní komise
Ing. Doskočil Jiří	7.6.1934	Provazníková 72 613 00 Brno	548244184	člen kontrolní komise

Neprodejný výtisk

Pro své členy vydal v září 2006 Klub skalničkářů Brno

Připravil Ing.Mojmír Martan